

MUISTIO

TOIMEKSIANTO Haapaveden kaupunki Eskolanniemen asemakaavan muutos, laajennus ja kumoa- minen korttelissa 501	TEKIJÄ Elina Marjakangas	PÄIVÄYS 27.3.2019 tarkistettu
PAIKKA Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, neuvotteluhuone Kurki 1.krs Veteraanikatu1, Oulu	PÄIVÄYS ke 13.3.2019	KLO 14.00-15.30

OSALLISTUJAT Taina Törmikoski Elina Saine Juhani Kaakinen Heli Törttö Seppo Heikkinen Maarit Vainio Kirsti Reskalenko Elina Marjakangas Teija Mäyrä Matti Nissilä Marko Talus Pentti Ukkola Paulos Teka Teijo Hyvärinen Harri Heikkilä Eija Saarela Anri Kolehmainen Päivi Ollila	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus / alueidenkäyttö Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus / alueidenkäyttö Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus / ympäristönsuojelu Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus / ympäristönsuojelu Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus / liikenne Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus / luonto Pohjois-Pohjanmaan liitto Sweco Ympäristö Oy Kanteleen Voima Oy, käyttöpäällikkö, poistui kohdan 4 jälkeen Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) / Skype-yhteydellä Jokilaaksojen pelastuslaitos / Skype Jokilaaksojen pelastuslaitos / Skype Haapaveden kaupunki / Skype Haapaveden kaupunki / Skype Haapaveden kaupunki / Ympäristöpalvelut Helmi / Skype Haapaveden kaupunki / Skype Haapaveden kaupunki / Skype Haapaveden kaupunki / Skype
--	--

1. VIRANOMAISNEUVOTTELU

1. Avaus ja järjestäytyminen

Avattiin kokous ja osallistujat esittäytyivät. Taina Törmikoski toimii puheenjohtajana ja Elina Marjakangas laatii muistion.

Juhani Turpeinen on ilmoittanut, että Pohjois-Pohjanmaan museolla ei ole tarvetta osallistua neuvotteluun.

2. Hankkeen yleiskuvaus

Paulos Teka esitteli lyhyesti hanketta kaupungin näkökulmasta. biojalostamo on kaupungin kannalta erittäin merkittävä hanke, minkä vuoksi kaupunki pyrkii edistämään asemakaavaa mahdollisimman nopeasti.

Teija Mäyrä esitteli hanketta Kanteleen Voiman puolesta. Tavoitteena on rakentaa liikennekäyttöön tarkoitettua etanolia tuottava biojalostamo Haapaveden lauhdevoimalan yhteyteen. Nykyisen voimalaitos on tarkoitus palauttaa reservistä käyttöön ja se tulee toimimaan jatkossa puuta käyttävänä CHP-laitoksena. Puuraaka-aineen hankintasäde on noin 100-150 km. Hanke on edennyt hyvin, ja ympäristölupahakemus on vasta jätetty. Tavoitteena on, että ympäristölupa

saataisiin kesän korvalla ja biojalostamo on tarkoitus ottaa käyttöön 2021, ja tuotanto olisi täydessä vauhdissa vuonna 2022. Hankeen suunnittelu etenee koko ajan.

3. OAS ja kaavan tavoitteet

Elina Marjakangas esitteli OAS:n ja kaavan tavoitteita:

Kaava on kuulutettu vireille ja OAS on nähtävillä. Kaavamuuotos tarvitaan, koska biojalostamo on Seveso III direktiivin mukainen ympäristöriskejä aiheuttava laitos, joka vaatii asemakaavaan käyttötarkoituksmerkinnän T/kem. Tavoitteena on laatia asemakaava, joka mahdollistaa hankkeen. Biojalostamon sijoittuminen alueelle on osoitettu jo uudessa maakuntakaavassa. Yleiskaavassa osoitettu teollisuusalue on huomattavasti laajempi kuin vanhassa asemakaavassa osoitettu alue. Suunniteltu toiminta on mahdollista sijoittaa myös nykyisen asemakaavan mukaiselle teollisuusalueelle lukuun ottamatta terminaali-aluetta, jolle asemakaavaa tulee laajentaa. Korttelialueen rajoja voi olla tarpeen myös muilta osin tarkistaa, jotta toimintojen sijoittelulle ja jatkosuunnittelulle jäisi paremmin mahdollisuuksia. Alueella on mm. muinaisjäännösalue, johon ei ole välttämätöntä kajota, jos asemakaavaa muutetaan ja aluerajauksia tarkistetaan. Tarpeetoman suuriin tai merkittäviin laajennuksiin ei tässä kaavaprosessissa kuitenkaan varauduta, mutta toiminnalle halutaan jättää riittävästi tilaa elää ja kehittyä. Uudet laitokset ja prosessit on tarkoitus sijoittaa lähelle nykyistä voimalaitosta ja toimintoja. Voimassa oleva asemakaava on vanha, ja asemakaavan muutos tulee laatia nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimusten mukaisesti.

Kaavaluonnos on tarkoitus asettaa nähtäville pian viranomaisneuvottelun jälkeen, ja kaavaehdotus kesään mennessä.

4. Suunnittelun tilanne, alustava luonnos

Elina Marjakangas esitteli alustavaa luonnosta.

Teollisuusalueen rajausta noudatetaan etelälaidaltaan nykyistä asemakaavaa, ja korttelialuetta on laajennettu lähinnä länteen terminaali-alueelle ja luoteeseen. Jos on tarpeen, rajaukseen voidaan ottaa mukaan myös teollisuuskäytössä olevan vedenottokanavan alue yleiskaavan aluerajauksen mukaisesti. Pohjoislaidalla nykyiseen teollisuustonttiin kuuluvaa puustoista reuna-alueetta on myös esitetty suojaviheralueiksi Eskolanniemen asutusta vasten. Suojaviheralueita on mahdollista hyödyntää myös meluntorjuntaan, jos on tarve.

Alue on jaettu kahteen korttelialueeseen: T/kem ja tavanomainen T. Koska T/kem-korttelialue on laaja, katsottiin tarpeelliseksi merkitä sen reuna-alueet omalla merkinnällä ty-1 alueiksi, joille ei tule sijoittaa meluhaittaa tuottavaa toimintaa tai vaarallisia kemikaaleja. Merkintää ja rajauksia voi olla vielä tarpeen täsmentää.

Selvitysten ja ympäristövaikutusten osalta tukeudutaan YVA:n ja ympäristöluvan yhteydessä tehtyihin selvityksiin ja arviointeihin, mm. meluselvitykseen, joka on tehty YVA-vaiheessa. Terminaali-alueella tapahtuva haketus on viimeisimpien suunnitelmien mukaan ajateltu sijoitettavan sisätiloihin, jolloin meluvaikutukset ovat YVA-vaiheessa arvioitua pienemmät. Nykyiset terminaali-alueen meluvallit säilyvät. Kaavaan tulevaa melumääräyksiä tulee vielä pohtia, koska toi-

mintojen sijoittuminen voi vielä tarkentua ja meluntorjunnalle on olemassa useita keinoja/vaihtoehtoja, jotka kaavan tulee mahdollistaa. Sopiva voisi olla esim. määräys, jonka mukaan melutaso saa olla korttelialueen rajalla tai viereisillä asumiseen käytettävillä alueilla korkeintaan xx dBA, ohjeavot huomioiden.

Alue sijoittuu maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen reunalle siten, että voimalaitosalue ei kuulu maisema-alueeseen. Maisemavaikutusten kannalta on tärkeää ja hyvä, että uudet toiminnot ja näkyvät laitosrakennukset sijoitetaan mahdollisimman lähelle nykyisen voimalaitoksen rakennusten yhteyteen.

Uusia toimintoja ei ole suunnitteilla alueen lounaisosaan nykyisen voimalaitosalueen ulkopuolelle, mutta kyseiset Kanteleen Voiman omistamat alueet halutaan jatkossakin säilyttää kaavassa teollisuusalueena/reservialueena nykyisen asemakaavan ja yleiskaavaratkaisun mukaisesti. Alueen käsittelyä ja käyttöä on mahdollista ohjata kaavamääräyksillä. Alustavassa luonnoksessa alue on T/kem korttelialueeseen kuuluvaa ty-1 aluetta, jonka rakennusala on rajattu kauemmas rannasta). Pyhäjoen rannassa on tulvapenger, joka tulee huomioida.

5. Jatkotoimenpiteet

Viranomaisten kannanotot:

Tukes / Matti Nissilä:

T/kem on oikea ja tarpeellinen merkintä kaavaan, koska laitoksen laajuus vaarallisten kemikaalien varastointiin ja käyttöön liittyen kasvaa. Suunnitelmien mukaan laitoksesta tulee SEVECO direktiivin mukainen suuronnettomuusvaarallinen laitos, jonka sijoituksessa tulee huomioida erityisellä tarkkuudella mahdollisten onnettomuuksien seuraukset.

Vaarallisia kemikaaleja ei voi sijoittaa alueille, joissa kaava ei sitä salli. Yksittäisiä prosessinosia kuten putkia, joissa kemikaaleja kuljetetaan, voi tarvittaessa sijoittaa T/kem -alueen ulkopuolelle, jos suuronnettomuusvaaraa ei ole.

Tukes antaa luvan laajamittaiselle vaarallisten kemikaalien käytölle ja varastoinnille Kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) ja edelleen Kemikaalien valvonta asetuksen perusteella (685/2015). Tämän luvan yhteydessä määrätään myös konsultaatiovyöhykkeen koko. Kaupungin on jatkossa pyydettävä lausunto vyöhykkeelle sijoittuvasta merkittävämmästä rakentamisesta ja kaavahankkeista. Suuronnettomuusriski tulee ottaa huomioon, ja se voi tapauskohtaisesti vaikuttaa lähialueiden kehittämiseen. Ainakaan uusia päiväkotia, terveyskeskuksia tai kouluja ei voi sijoittaa riskialueille.

ELY liikenne / Seppo Heikkinen:

Liikenteen lisääntyminen on hyvin huomioitu vaikutusten arvioinneissa. Liikenne jakautuu hyvin useammalle eri tielle. Alueelle on hyvä säilyttää 2 yhteyttä.

Alueelle ei ole kevyen liikenteen yhteyttä, mistä aiheutuu ongelmia jo nykyisin. Uudet suunnitelmat heikentävät kevyen liikenteen asemaa entisestään. Keskustan lähellä olevalle työpaikka-alueelle tulisi päästä kulkemaan muutenkin kuin autolla.

Biojalostamohanke voi edellyttää perusparannustoimenpiteitä maantieliittymiin. Näistä on jatkossa tarpeen käydä neuvotteluja yhdessä ELY:n / kaupungin / laitostoimijan kesken.

ELY ympäristönsuojelu / Juhani Kaakinen:

Kyseessä on hyvä hanke. Asemakaavaa ja tonttialuetta ei varmaan ole tarpeen liikaa laajentaa. Esitetyt merkinnät T/kem -alueen reuna-alueille on varmaan tarpeen.

ELY ympäristönsuojelu / Heli Törrtö:

YVA-vaiheessa tehty melumallinnus on hyvä lähtökohta, mutta hankesuunnittelu on siitä edelleen jatkunut, muuttunut ja tarkentunut. Kaavamääräysten lähtökohtana tulisi olla pahin mahdollinen melutilanne. Jos tilanne oleellisesti muuttuu, saattaa selvitysten päivittäminen olla paikallaan.

Kartalla voisi esittää selkeästi meluvyöhykkeet ja lähialueen häiriintyvät kohteet, myös nykyisen kaavatilanteen mukaiset varaukset.

Alueelle toteutettavat meluvallit tulisi osoittaa jo kaavassa.

ELY alueidenkäyttö / Taina Törmikoski:

Asuminen ei lähtökohtaisesti ole mahdollista teollisuusalueella, eikä sitä tarvitse erikseen kieltää. Mikäli alueella jo olevia rakennuksia (miehistömajat) käytetään väliaikaiseen majoitukseen, lienee kaavaan hyvä lisätä merkintä, joka sen mahdollistaa.

Pyhäjoen varressa oleva tulvapenkereen kohta tulisi olla kaavassa tulvasuojelupenkereeksi varattua aluetta, esim. EV-indeksimerkinnällä, ja siihen maisemaa koskeva mahdollinen lisämääräys.

Pelastuslaitos / Talus, Ukkola:

Tukes vastaa tätä hanketta koskevista määräyksistä, mutta pelastuslaitos antaa niistä myös lausunnon. Pelastuslaitosta kiinnostaa erityisesti sammutusvesijärjestelmä kemikaalisäiliöiden läheisyydessä.

Tärkeä huomioitava asia on alueelle oleva pitkä toimintavalmiusaika, vähintään 20 min.

Pohjois-Pohjanmaan liitto / Kirsti Reskalenko:

Kyseessä on tärkeä maiseman solmukohta kirkkojärven ja Pyhäjoen yhtymäkohdassa. Liitto on lausunut maisemavaikutuksista myös YVA:n yhteydessä.

Liiton näkemys on, ettei teollisuusalue voi ulottua jokeen ja kirkkojärveen asti, vaan vesistöä vasten on jätettävä vähintään suojaviheralue, jolla varmistetaan, että rannat pysyvät siistinä ympäristönä.

Voisi myös pohtia, voisiko kaavalla ohjata tarkemmin uusien laitosten sopimista maisemaan sijoittelun, rakentamistavan ja värityksen osalta.

ELY luonto / Maarit Vainio:

Lähtökohtana on huomioitu v. 2007 kartoitetut kasvillisuustyypitiedot. Erillistä luontoselvitystä ei ole tehty.

Alueen lounaisosassa on Lumo-kohteita, joiden määrittämisen yhteydessä ELY-keskus kartoitti mahdollisia maatalouden tukikohteita. Viljelijä on vuokrannut kyseiset alueet laitumiksi, ja alueiden käytöstä on tehty ympäristösopimus (sopimus maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoidosta). Sopimus päättyy vuonna 2019, jolloin myös laidunnus loppuu.

Laidunkäyttö ja Lumo-kohteet viittaavat siihen, että alueella voi olla perinnebiotooppeja ja mahdollisia luontoarvoja. Myös linnustoarvot ovat mahdollisia. Ajantasaista tietoa kasvillisuudesta ja mahdollisista uhanalaislajeista ei ole.

Alueelle tulisi tehdä täydentävä maastoseelvitys ennen kaavaehdotuksen asettamista nähtäville. Käytännössä mahdollinen ajankohta olisi kesäkuun alussa.

ELY alueidenkäyttö / Elina Saine:

Vesistöyksikön edustaja Veli-Pekka Latvala ei päässyt neuvotteluun. Ohessa vesistöyksikön kommentit, ensimmäinen lause liittyy alueella olevaan tulvapenkereeseen:

"Muita istutuksia paitsi puita voi sijoittaa luiskiin. Olemme viime syksynä laatineet alueelle Haapajärvi-Jokitulkku tulvakartat, jotka eivät ole tulvakarttapalvelussa. Tarkoituksena on muuttaa Haapajärven säännöstelyä eli vahvojen jäiden aikaan tilapäisesti nostaa Haapajärven säännöstelyn ylärajaa. Toimenpide kuuluu Pyhäjoen tulvariskienhallintasuunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin. suojaviheralue ei ole hyvä. Eikö voi laittaa "tulvasuojelupengeralue"? Ko. penger on Ryytisuon penger, se suojaa 1/20 a tulvalla myös suunnitellussa tilanteessa, ei suuremmalla tulvalla."

Vesistönsuojeluyksikön kanssa on tarpeen järjestää kaavasta lyhyt työneuvottelu, johon osallistuu Veli-Pekka Latvala, Elina Saine ja Elina Marjakangas.

6. Muut asiat

Ei muita asioita.

7. Neuvottelun päättäminen

Päätettiin neuvottelu klo 15.30.

Aineisto:

- OAS, 6.2.2019 (sis. vireilletulovaiheen jälkeen tehtyjä täydennyksiä)
- Biojalostamon ympäristölupahakemus ja YVA-selostus (AVI:n lupatietopalvelussa https://tietopalvelu.ahtp.fi/Lupa/Lisatiedot.aspx?Asia_ID=1507354)
- alustava luonnos 7.3.2019
- kaavaselostuksen pohja (lähtötietoja koottu) 7.3.2019

Liitteet (lisätty jälkikäteen):

- ELY-keskuksessa 20.3.2019 pidetyn työneuvottelun muistio
- Museoviraston sähköpostikommentti

MUISTIO

TOIMEKSIANTO Haapaveden kaupunki Eskolanniemen asemakaavan muutos, laajennus ja kumoa- minen korttelissa 501	TEKIJÄ Elina Marjakangas	PÄIVÄYS 21.3.2019
PAIKKA Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Oulu	PÄIVÄYS ti 20.3.2019	KLO 14.00-15.00

OSALLISTUJAT	Veli-Pekka Latvala Elina Saine Elina Marjakangas	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus / vesistönsuojelu Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus / alueidenkäyttö Sweco ympäristö Oy
--------------	--	---

TYÖNEUVOTTELU

Todettiin, että kaava-alueella oleva pengeri ei ole ELY-keskuksen toteuttama tulvapenger. Ryytisuon pengeri on idempänä joen eteläpuolella. Kaava-alueella oleva pengeri on noin 1m korkea. Se on joko luonnollisesti muodostunut jokiahde tai jonkin muun tahon toteuttama pengeri. Aluetta ei osoiteta kaavaan tulvasuojelupenkereeksi.

Säännöstelyn tilapäistä muuttamista Haapajärvellä on selvitetty viime aikoina ELY-keskuksen toimesta. Tarkoituksena on ollut tutkia, voitaisiinko säännöstelyn ylärajaa tilapäisesti nostamalla vaikuttaa virtaamiin ja hallita paremmin jäiden lähtöä ja sen aiheuttamia Pyhäjoen tulvaongelmia. Selvityksestä on järjestetty sidosryhmätilaisuus Haapavedellä syksyllä 2018. Nykyinen säännöstelyn yläraja on N2000 88,20m, jota on tiettävästi jo aiemmin rikottu, ja vesi on jo joskus käynyt noin 80-90cm ylempänä. Selvityksessä on tutkittu 0,2-1m tilapäistä ylitystä, ja laadittu tulvakarttoja, jotka eivät ole tulvakarttapalvelussa. Ryytisuon penkereen kohdalla selvityksen yhteydessä laskettu vedenkorkeus HW 1/100 tulvan aikana olisi noin +90,02 m. Selvittely on kesken, eikä päätöksiä ole tehty. Säännöstelyrajan tilapäisestä muuttamisesta jätetään mahdollisesti hakemus AVI:iin loppuvuodesta 2019.

Säännöstelyrajan tilapäinen muuttaminen vaikuttaisi myös kaava-alueen tulvatilanteeseen. Säännöstelyn muutos olisi kuitenkin matalampi, kuin alustavassa kaavaluonnoksessa esitetty alin rakentamiskorkeus N2000 +90.55 m. Kyseistä korkeutta on käytetty myös vasta hyväksytyissä Kylpyläsaaren, Itä-Huiskan ja Vattukylän kaavoissa.

Kaava-alueen lounaisosa on tulvariskialuetta, eikä virtausalaa tulisi pienentää rakentamalla uusia penkereitä rantaan. Virtausalan pienentäminen vaikuttaisi luultavasti tulvatilanteeseen joen vastakkaisella puolella.

Tulva-alueille ei tule sijoittaa rakennuksia (alin rakentamiskorkeus huomioiden) tai kemikaaleja, joilla olisi riski joutua vesistöön.

ELY tulee antamaan lausunnon nähtäville asetettavasta kaavaluonnoksesta.

Vastaus

7.3.2019

MV/51/05.02.00/2019 1 (2)

Haapaveden kaupunki
PL 40
86601 Haapavesi

Viite Kutsu viranomaisneuvotteluun 13.3.2019

Asia **HAAPAVESI, Kanteleen Voiman biojalostamohanke, Eskolanniemen asemakaavan muutos ja laajennus**

Museovirasto ei osallistu viranomaisneuvotteluun 13.3.2019, mutta antaa sitä varten kommenttinsa arkeologisen kulttuuriperinnön suojelun näkökulmasta.

Kaava-alueella sijaitsee muinaismuistolain (295/63) nojalla rauhoitettu kiinteä muinaisjäännöskohde Ivo (muinaisjäännösrekisterin id-tunnus 71010061), jota biojalostamohankkeeseen liittyen on käsitelty vuodesta 2016 alkaen.

Museovirasto antoi lausuntonsa hankkeen YVA-menettelyn ohjelmavaiheessa 20.1.2016 sekä sen selostusvaiheessa 6.10.2017 (MV/145/05.02.01/2016). Koska oli näyttänyt ilmeiseltä, ettei voimalahanke olisi mahdollista toteuttaa ilman että muinaisjäännökseen on tarpeen kajoa, YVA-selostusvaihetta edelsi muinaisjäännöstä koskeva muinaismuistolain mukainen kajoamislupamenettely. Museovirasto antoi kajoamista puoltavan, mutta kajoamisen ehtoja sisältävän lausuntonsa 19.7.2016 (MV/330/05.01.00/2016). Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus antoi kajoamista koskevan myönteisen päätöksensä 6.9.2016 (POPELY/1698/2016), huomioiden siinä Museoviraston lausunnossaan esittämät kajoamisen ehdot.

Museovirasto oli kajoamislupamenettelyn ehtoja määritellessään, aiempiin tutkimustietoihin perustuen, arvioinut muinaisjäännöskohteen olevan muinaisjäännösrekisterin paikkatietoja laajempi. Kun YVA-menettelyssä kuitenkin ilmeni, että biojalostamohanke voi olla mahdollista toteuttaa ilman muinaisjäännökseen kajoamista, Museovirasto antoi lausuntonsa kohteen tarkistetusta rajauksesta Kanteleen Voima Oy:lle 13.6.2017 (MV/489/05.01.00/2017).

Nyt vireillä olevassa asemamakaavaluonnoksessa muinaisjäännös on osoitettu 13.6.2017 esitetyn rajauksen mukaisena, eikä Museovirastolla ole tähän huomautettavaa.

On kuitenkin tarpeen todeta, että kaavaluonnoksessa T/kem -aluevarauksella punaisella katkoviivalla osoiteuista ohjeellista alueista (rakennusaloista) yksi suorakaiteen muotoinen alue rajautuu aivan muinaisjäännösalueen sm (osa alueen osa) länsiosan pohjoisreunaan. Museovirasto katsoo, että muinaisjäännöksen suojelun varmistamiseksi tämä punaisella osoitettu alue on tarpeen siirtää luonnoksessa esitetystä pohjoisemmaksi, selkeästi erilleen sm-rajauksesta.

Museovirastolla ei ole muuta huomautettavaa kaavaluonnosta käsittelevää viranomaisneuvottelua varten.

Yli-intendentti

Petri Halinen

Intendentti

Kaarlo Katiskoski

Tiedoksi Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Pohjois-Pohjanmaan museo, Kulttuuriympäristöpalvelut